

Lieta C-383/19**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2019. gada 15. maijs

Iesniedzējtiesa:

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Polija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 12. februāris

Prasītājs:

Powiat Ostrowski

Atbildētājs:

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, Varšava

Pamatlietas priekšmets

Pusēm būtībā ir domstarpības par to, vai laika posmā no 2018. gada 7. februāra līdz 2018. gada 22. aprīlim pastāvēja pienākums apdrošināt automašīnu *Renault Clio 1.5 DCI*, kura, pamatojoties uz iepriekšējo tiesas nolēmumu, kļuvusi par prasītāja, kas ir teritoriāla pašvaldības vienība, īpašumu, ņemot vērā, ka norādītajā laika posmā šis transportlīdzeklis atradās apsargātā autostāvvietā, veidoja lūžņus un nevarēja tikt iedarbināts, līdz ar to nevarēja tikt izdarīts kaitējums, kas saistīts ar šī transportlīdzekļa lietošanu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Pamatojoties uz LESD 267. pantu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/103/EK (2009. gada 16. septembris) par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV 2009, L 263, 11. lpp., turpmāk tekstā — “Direktīva 2009/103”) 3. pants uzliek īpašniekam pienākumu noslēgt mehānisko transportlīdzekļa

īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu arī tad, ja transportlīdzeklis nav piemērots braukšanai, atrodas privātā teritorijā – apsargātā autostāvvietā – ārpus koplietošanas ceļiem un īpašnieka lēmuma rezultātā tas ir paredzēts likvidēšanai.

Prejudiciālie jautājumi

Vai [Direktīvas 2009/103] 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pienākums noslēgt mehānisko transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu aptver arī situācijas, kad teritoriāla pašvaldības vienība – apriņķis –, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, ieguva īpašumā transportlīdzekli, kas nav piemērots braukšanai un atrodas privātā teritorijā – apsargātā autostāvvietā – ārpus koplietošanas ceļiem un īpašnieka lēmuma rezultātā tas ir paredzēts likvidēšanai?

Vai arī tas ir jāinterpretē tādējādi, ka šādos apstākļos teritoriālajai pašvaldības vienībai kā transportlīdzekļa īpašniekam nav pienākuma to apdrošināt, neskarot atbildību, kuru fonds uzņemas attiecībā uz cietušajām trešajām personām?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/103/EK (2009. gada 16. septembris) par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV 2009, L 263, 11. lpp.) – 1. panta 1. punkts, 3. pants, 5. panta 1. un 2. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

1) 2003. gada 22. maija *ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych* [Likums par obligāto apdrošināšanu, Apdrošināšanas garantijas fondu un Polijas Autosatiksmes risku apdrošinātāju biroju] (2018. gada *Dz. U.*, 473. pozīcija, turpmāk tekstā – “Likums par obligāto apdrošināšanu”) – 2. panta 1. punkta 14.a apakšpunkts, 10. panta 2. punkts, 23. panta 1. punkts, 27. panta 6. punkts, 29. panta 1. punkts, 28. panta 2. un 3. punkts, 31. panta 1., 3. un 4. punkts, 33. pants, 34. panta 1. un 2. punkts.

2) 1997. gada 20. jūnija *ustawa – Prawo o ruchu drogowym* [Ceļu satiksmes likums] (2018. gada *Dz. U.*, 1990. pozīcija) – 2. panta 1. punkts, 130.a pants.

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim [Ostrovas Velkopolskas rajona tiesa] ar 2018. gada 16. janvāra nolēmumu noteica, ka vieglā automašīna *Renault Clio 1.5*

DCI tiek atsavināta par labu pašvaldības vienībai – *powiat Ostrowski* [Ostrovas apriņķis].

Minētais nolēmums ir kļuvis galīgs 2018. gada 7. februārī.

2018. gada 6. februārī *powiat Ostrowski* iesniedza pieteikumu par minētā nolēmumā izsniegšanu kopā ar tā galīgā rakstura apstiprinājumu un tā izpildāmības pasludināšanu.

2018. gada 20. aprīlī *powiat Ostrowski* saņēma minēto nolēmumu.

Iepriekš minētā automašīna *Renault* bija lūžņi, tādēļ tās īpašnieks paredzēja to likvidēšanai un izreģistrēja to.

Laika posmā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 22. aprīlim šim transportlīdzeklim nebija apdrošināta mehānisko transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskā atbildība.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti iesniedzējtiesā

Prasītājs, *powiat Ostrowski*, lūdz atzīt, ka laikā no 2018. gada 7. februāra līdz 2018. gada 22. aprīlim viņam nebija pienākuma apdrošināt transportlīdzekli *Renault Clio 1.5 DCI*, par kura īpašnieku tas kļuvis uz *Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim* 2018. gada 16. janvāra nolēmuma pamata. Prasītājs saņēma galīgo nolēmumu ar atzīmi par izpildāmību 2018. gada 20. aprīlī, tāpēc noslēdza šī transportlīdzekļa apdrošināšanas līgumu no 2018. gada 23. aprīļa. Prasītājs apgalvo, ka laika posmā, kurā uz tā īpašumā esošo transportlīdzekli neattiecas obligātā civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, tas bijis apsargātā autostāvvietā, bija paredzēts nodošanai lūžņos, nevarēja tikt iedarbināts, līdz ar ko nevarēja tikt nodarīts kaitējums, kas saistīts ar šī transportlīdzekļa lietošanu. Sakarā ar iepriekš minēto prasītājs uzskata, ka nav pienākuma apdrošināt norādīto transportlīdzekli.

Atbildētājs, *Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w Warszawie* [Apdrošināšanas garantijas fonds Varšavā] lūdz atcelt prasību un piespriest atlīdzināt tam tiesāšanās izdevumus. Atbildētāja ieskatā transportlīdzekļa tehniskajam stāvoklim neesot nozīmes attiecībā uz pienākuma noslēgt mehānisko transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu izpildi.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 1 Saskaņā ar 1997. gada 20. jūnija *ustawa Prawo o ruchu drogowym* 130.a panta 10. un nākamajiem punktiem *starosta* [apriņķa priekšsēdētājs] vēršas tiesā ar pieteikumu nolemt par transportlīdzekļa atsavināšanu par labu *powiat*. Process saistībā ar šo pieteikumu notiek tiesā, kura nosaka, vai ir izpildīti visi priekšnosacījumi, kas nepieciešami, lai nolemtu par transportlīdzekļa atsavināšanu, jo īpaši, vai transportlīdzekļa izņemšana no aprites bija pamatota un

vai ir izdarīts viss iespējams, lai atrastu personu, kas tiesīga saņemt transportlīdzekli, kā arī vai nolēmums par atsavināšanu nav pretrunā ar sabiedrisko kārtību.

- 2 Nolemjot par mantas (transportlīdzekļa) atsavināšanu, tiesa pēc būtības izskata iepriekš minētos lietas aspektus un izdod konstitutīva rakstura nolēmumu. Tādējādi brīdī, kad tiesas nolēmums kļūst galīgs, *powiat* kļūst par transportlīdzekļa īpašnieku un *starosta* ir jāizpilda šis nolēmums saskaņā ar noteikumiem un kārtībā, kas noteikti 1966. gada 17. jūnija *ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* [Likumā par izpildes procesu administrācijā], ņemot vērā *ustawa Prawo o ruchu drogowym* noteikumus.
- 3 Līdz nolēmuma par transportlīdzekļa atsavināšanu pieņemšanas brīdim, kā arī pēc tam transportlīdzeklis atrodas apsargātā autostāvvietā.
- 4 Lai izpildītu nolēmumu par transportlīdzekļa atsavināšanu, ir jāvēršas tiesā ar lūgumu pieņemt nolēmumu un pasludināt tā izpildāmību un jāsamaksā nodeva 6 PLN apmērā (2005. gada 28. jūlija *ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* [Likuma par tiesāšanās izdevumiem civillietās] 77. panta 1. punkta 2. apakšpunkts, 2018. gada *Dz. U.*, 300. pozīcija), kas palīdzina tiesvedību un *starosta* veikto nolēmuma izpildi.
- 5 Transportlīdzekļi, attiecībā uz kuriem ir izdots nolēmums par atsavināšanu, tiek pakļauti tehniskai apskatei, ko veic automašīnu eksperts, kurš ļoti bieži konstatē, ka automašīna ir atkritums un tā ir jānodod lūžņos.
- 6 Automašīna, attiecībā uz kuru ir atzīts, ka tā nav lietojama, tiek nodota likvidēšanai demontāžas stacijā, pamatojoties uz pieņemšanas nodošanas aktu, un stacija izsniedz apliecību par transportlīdzekļa demontāžu. Šāda apliecība ir pamats transportlīdzekļa noņemšanai no uzskaites.
- 7 Izskatāmajā lietā vieglā automašīna *Renault Clio 1.5 DCI*, uz kuru attiecas *Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim* 2018. gada 16. janvāra galīgais nolēmums, pārgāja *powiat* (teritoriālas pašvaldības vienības) īpašumā, tika uzskatīts par lūžņiem, nebija lietojama un netika lietota satiksmē; tā visu ir bijusi apsargātā autostāvvietā.
- 8 Iesniedzējtiesas šaubas attiecas uz iespēju izslēgt pienākumu noslēgt mehānisko transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu (turpmāk tekstā – “OCTA”) situācijā, kad imobilizēts transportlīdzeklis ir iegūts pašvaldības vienības – *powiat* – īpašumā (pamatojoties uz galīgu tiesas nolēmumu), šis transportlīdzeklis nav piemērots braukšanai, atrodas privātā teritorijā – apsargātā autostāvvietā – ārpus koplietošanas ceļiem un īpašnieka lēmuma rezultātā ir paredzēts likvidēšanai.
- 9 Eiropas Savienības Tiesa 2018. gada 15. novembra spriedumā (C-648/17, EU:C:2018:917) atzina, ka jēdziens “transportlīdzekļu lietošana” ir attiecināms ne tikai uz ceļu satiksmi, proti, uz lietošanu pa koplietošanas ceļiem, bet ka šajā

jēdzienā ietilpst transportlīdzekļa jebkāda veida izmantošana atbilstoši tā parastajai funkcijai, uzsverot, ka jēdziens “transportlīdzekļu lietošana” aptver jebkādu transportlīdzekļa izmantošanu, kas atbilst tā parastajai funkcijai, proti, transporta funkcijai. Savukārt 2017. gada 28. novembra spriedumā Eiropas Savienības Tiesa (C-514/16, EU:C:2017:908) atzina, ka šis jēdziens aptver transportlīdzekļa visa veida izmantošanu transportam.

- 10 Jaunākajā 2018. gada 4. septembra spriedumā (C-80/17, EU:C:2018:661) Eiropas Savienības Tiesa apstiprināja šādu jēdziena “transportlīdzekļu lietošana” izpratni, bet norādīja, ka transportlīdzeklis, kas ir reģistrēts un tādēļ nav ticis pienācīgi noņemts no uzskaites un kas ir piemērots braukšanai, atbilst “transportlīdzekļa” jēdzienam direktīvas 1. panta izpratnē.
- 11 Izskatāmā lieta gan attiecas uz citu jautājumu, proti, uz pašvaldības vienības (*powiat*) pienākumu noslēgt OCTA, ja šis transportlīdzeklis nav piemērots braukšanai. Tādējādi šī situācija atšķiras no faktiskā stāvokļa, kas ir sprieduma lietā C-80/17 pamatā.
- 12 *Powiat* kļuva par transportlīdzekļa īpašnieku, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, un šī transportlīdzekļa iegūšanas īpašumā brīdī uz to neattiecās OCTA, tas atradās apsargātā autostāvvietā, bija tehniski nederīgs, tādēļ nebija iespējams pārvietoties ar to, un atbilstoši īpašnieka gribai tas tika nodots likvidēšanai un faktiski tika likvidēts.
- 13 Sakarā ar Tiesas nostāju lietā C-80/17 iesniedzējtiesai ir šaubas, vai transportlīdzekļa piemērotība braukšanai un izmantošana transportam ir jēdziena “transportlīdzeklis” nepieciešams elements Direktīvas 1. panta izpratnē, vai arī transportlīdzekļa nepiemērotība izmantošanai transportam, jo tas ir lūžņi un tam ir jābūt likvidētam, atņemt tam “transportlīdzekļa” īpašības un tādējādi nerada pienākumu noslēgt OCTA (Direktīvas 3. pants). Ne mazāk svarīgs ir tas, ka jau brīdī, kad nolēmums kļūst galīgs, proti, minētā transportlīdzekļa iegūšanas īpašumā brīdī, automašīna nevar pildīt savu transporta funkciju, tā nav un netiks lietota satiksmē, jo ir paredzēta likvidēšanai tās tehniskā stāvokļa dēļ, kas noteikts kā lūžņi.
- 14 Atbilde uz uzdoto jautājumu ir svarīga, jo Likuma par obligāto apdrošināšanu 23. panta pirmā daļa uzliek mehāniskā transportlīdzekļa īpašniekam pienākumu noslēgt OCTA neatkarīgi no tā, vai šis transportlīdzeklis ir piemērots braukšanai un vai tas ir paredzēts likvidēšanai tehniskā stāvokļa dēļ, kas neļauj izmantot to transportam. Līdzīgi izskatās situācija reģistrēta mehāniskā transportlīdzekļa īpašumtiesību pārejas vai nodošanas gadījumā, kura turētājs, neskatoties uz pienākumu, nav noslēdzis OCTA. Arī turētājam, uz kuru pārgājušas vai kuram ir nodotas īpašumtiesības, ir jānoslēdz OCTA neatkarīgi no tā, vai transportlīdzeklis ir piemērots izmantošanai transportam, un no īpašnieka gribas, kurš paredzējis šo transportlīdzekli likvidēšanai (Likuma par obligāto apdrošināšanu 31. panta 3. punkts).

- 15 Šķiet, ka, ņemot vērā Tiesas sprieduma lietā C-80/17 saturu, minētajos apstākļos nepastāv pienākums noslēgt OCTA.
- 16 Minētais pienākums ir tikai tad, ja attiecīgā transportlīdzekļa īpašnieks to lieto vai ja tas ir tādā stāvoklī, kas ietver ar mehāniskā transportlīdzekļa lietošanu saistītu risku, un ja šis transportlīdzeklis ir piemērots braukšanai un tā stāvoklis ļauj to izmantot transportam. Tomēr izskatāmajā lietā teritoriālai pašvaldības vienībai jau no transportlīdzekļa īpašumtiesību iegūšanas brīža nebija nodoma to izmantot. Šis transportlīdzeklis līdz tā nodošanas likvidēšanai brīdim atradās apsargātā autostāvvietā un jau īpašumtiesību iegūšanas brīdī nebija piemērots braukšanai, un šis stāvoklis neizmainījās līdz tā likvidēšanas brīdim.
- 17 Iepriekš norādītās šaubas, kas saistītas ar minēto Savienības tiesību normu interpretāciju un to piemērošanas praksi dalībvalstī, kas ir saistoša atbilstoši šiem noteikumiem, pamato vēršanos Eiropas Savienības Tiesā ar iepriekš norādīto prejudiciālo jautājumu.
- 18 Tādēļ iesniedzējtiesa, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, nolēma vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, un, pamatojoties uz *kodeks postępowania cywilnego* [Civilprocesa kodeksa] 177. panta 1. punkta 31. apakšpunktu, apturēja tiesvedību.